

**ГОУ ВПО «ДОНЕЦКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СЛАВЯНСКОЙ ФИЛОЛОГИИ И ПРИКЛАДНОЙ
ЛИНГВИСТИКИ**

УТВЕРЖДАЮ:

проректор по научно-методической
и учебной работе

Е.И. Скафа

23 апреля 2020 г.

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИТОГОВОЙ АТТЕСТАЦИИ**

**«Государственные экзамены: Современный украинский язык и методика
его преподавания; История украинской литературы
и методика ее преподавания»**

Направление подготовки:

45.03.01 Филология

Профиль подготовки:

Украинский язык и литература

Образовательная программа:

Бакалавриат

Квалификация:

Академический бакалавр

Форма обучения:

очная, заочная

Донецк 2020

УТВЕРЖДАЮ:

И.о. декана филологического факультета

Квашина Л. П.

«22» апреля 2020 г.

МП

Программа государственной итоговой аттестации «Государственные экзамены: Современный украинский язык и методика его преподавания; История украинской литературы и методика ее преподавания» составлена на основе ГОС ВПО по направлению подготовки 45.03.01 Филология, утвержденного приказом Министерства образования и науки Донецкой Народной Республики № 452 от 20.04.2016 г., Порядка организации учебного процесса в образовательных организациях высшего профессионального образования Донецкой Народной Республики, утвержденного приказом Министерством образования и науки ДНР № 1171 от «10» ноября 2017 г.; учебных планов по направлению подготовки 45.03.01. «Филология» (Профиль: Украинский язык и литература) (формы обучения: очная и заочная), разработанных в ГОУ ВПО «Донецкий национальный университет».

Разработчик:

канд. филол. наук, доц., доц. кафедры славянской филологии и прикладной лингвистики

 И. А. Кудрейко

канд. филол. наук, доц., доц. кафедры славянской филологии и прикладной лингвистики

 И. А. Ярошевич

Программа учебной дисциплины утверждена на заседании кафедры славянской филологии и прикладной лингвистики

Протокол № 9 от «16» апреля 2020 г.

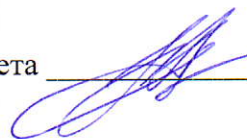
И.о. заведующего кафедрой

 И. А. Кудрейко

Программа учебной дисциплины одобрена учебно-методической комиссией факультета

Протокол № 9 от «20» апреля 2020 г.

Председатель учебно-методической комиссии факультета

 Н. А. Шокотко

1. Цель государственной итоговой аттестации

Установление уровня подготовки выпускника по направлению подготовки 45.03.01 Филология, профилю «Украинский язык и литература» к выполнению профессиональных задач и соответствия его подготовки требованиям государственного образовательного стандарта.

2. Задача государственной итоговой аттестации:

- проверка уровня сформированности компетенций, определённых образовательным стандартом;
- принятие решения о присвоении квалификации (степени) по результатам ГИА в выдаче документа об образовании;
- разработка рекомендаций, направленных на совершенствование подготовки студентов по ОП.

2.1. Формы государственной итоговой аттестации

К формам государственной итоговой аттестации обучающихся по образовательной программе направления подготовки 45.03.01 Филология, профилю «Украинский язык и литература» и учебному плану относятся:

- государственный экзамен по современному украинскому языку и методике его преподавания;
- государственный экзамен по истории украинской литературы и методике её преподавания;
- защита выпускной квалификационной работы.

2.2. Требования к квалификационной характеристике выпускника

К итоговым аттестационным испытаниям допускается лицо, завершившее теоретическое и практическое обучение по образовательной программе по направлению подготовки 45.03.01 Филология, профилю «Украинский язык и литература». Государственная итоговая аттестация проводится после освоения обучающимися образовательной программы теоретического обучения и прохождения соответствующих практик.

Выпускник, получающий степень (квалификацию) бакалавра филологии, должен быть готов к следующим видам профессиональной деятельности:

- научно-исследовательская в научных и научно-педагогических учреждениях, организациях и подразделениях;
- педагогическая в системе среднего общего и среднего специального образования;
- прикладная в учреждениях образования, культуры, управления, средств массовой информации; в области языковой и социокультурной коммуникации, социально-гуманитарной деятельности;
- проектная деятельность в образовательных и культурно-просветительских учреждениях, литературных и литературно-художественных музеях, в социально-педагогической, гуманитарно-организационной, книгоиздательской, масс-медийной и коммуникативной областях;
- организационно-управленческая деятельность во всех вышеперечисленных сферах.

Выпускник должен *знать*:

- основные библиографические источники;
- состояние современной науки о языке в области научных изысканий отечественных и зарубежных исследователей по вопросам филологии в целом и украинской филологии в частности;

- общую картину становления и развития фонетического, лексического и грамматического строя украинского языка, внешние и внутренние факторы, способствовавшие его формированию;

- особенности историко-литературного процесса в Украине;

- творчество значимых представителей украинской литературы с учетом необходимых биографических сведений;

- философско-эстетические концепции, необходимые для профессионального анализа отдельных художественных текстов.

- основные методы и методики преподавания украинского языка и литературы;

уметь:

- демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории и истории украинского языка, теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста;

- критически оценивать различные научные концепции, сопоставлять точки зрения учёных по вопросам теории и практики украинского языка;

- ориентироваться в лингвистических справочных и нормативных изданиях по тематике курса, применять на практике полученные теоретические знания и методы лингвистического анализа;

- готовить учебно-методические материалы для проведения занятий и внеклассных мероприятий по украинскому языку и литературе на основе существующих методик;

- применять полученные знания в собственной научно-исследовательской деятельности;

- проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик в конкретной узкой области лингвистики и литературоведения с формулировкой аргументированных умозаключений и выводов;

- ориентироваться в предлагаемых типологических аналитических рамках (интеллектуально-философских, эстетических, жанровых, тематических и пр.);

- проводить компаративные наблюдения; устанавливать связь между актуальными процессами в современной культуре и их историческими истоками;

- применять полученные знания в области теории и истории украинского языка и, филологического анализа текста в собственной профессиональной деятельности;

- изъясняться по проблематике курса устно и письменно;

владеть:

- украинским языком в его литературной форме свободно;

- базовыми навыками сбора и анализа языковых фактов с использованием традиционных методов и современных информационных технологий;

- навыками участия в научных дискуссиях, выступления с сообщениями и докладами, устного, письменного и виртуального (размещение в информационных сетях) представления материалов собственных исследований по различным аспектам теоретической лингвистики и практическому применению украинского языка;

- знаниями о системе норм современного украинского языка: его общих закономерностях, специфических черт и тенденций развития его элементов разных уровней;

- навыками подготовки научных обзоров, аннотаций, составления рефератов и библиографий по тематике проводимых исследований, приёмами библиографического описания;

- навыками участия в разработке и реализации различного типа проектов в образовательных и культурно-просветительских учреждениях, в социально-

педагогической, гуманитарно-организационной, масс-медийной и коммуникативной сферах;

- основными методами, способами и средствами получения, хранения, переработки информации, навыки работы с компьютером как средством управления информацией;
- основными методами и приёмами литературоведческого анализа художественных текстов;
- современным теоретическим аппаратом, позволяющим анализировать художественные произведения украинской литературы
- навыками поиска, отбора и использования научной информации по проблемам курса.

3. МЕТОДИЧЕСКИЕ МАТЕРИАЛЫ

3.1. ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЭКЗАМЕНЫ

3.1.1. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКЗАМЕН ПО СОВРЕМЕННОМУ УКРАИНСКОМУ ЯЗЫКУ И МЕТОДИКЕ ЕГО ПРЕПОДАВАНИЯ

Государственный экзамен по современному украинскому языку и методике его преподавания бакалавра является квалификационным и предназначен для определения теоретической и практической подготовленности выпускника к выполнению профессиональных задач, установленных ГОС ВПО бакалавриата по направлению подготовки 45.03.01. Филология

Форма проведения – устный ответ на вопросы билета, письменный анализ языковых единиц. Экзамен (ответы студентов и беседа с экзаменуемыми) проводится на украинском языке.

Экзаменационные билеты государственного экзамена по современному украинскому языку и методике его преподавания по направлению подготовки 45.03.01 Филология, профилю «Украинский язык и литература» включают два теоретических вопроса; практическое задание по украинскому языку.

Процесс изучения дисциплины направлен на формирование элементов следующих компетенций в соответствии с ГОС ВПО по данному направлению подготовки (профилю):

а) общекультурных (ОК): (ОК-1); (ОК-2); (ОК-3); (ОК-6); (ОК- 7); (ОК-8); (ОК-11); (ОК-12);

б) общепрофессиональных (ОПК): (ОПК-1); (ОПК-2); (ОПК-3); (ОПК-4);

в) профессиональных (ПК): (ПК-5); (ПК-6); (ПК-7); (ПК-8); (ПК-9); (ПК-10); (ПК-11).

Выпускники должны:

- изложить наиболее важные аспекты и особенности строя украинского языка в историческом аспекте и в его современном состоянии;
- теоретические положения проиллюстрировать примерами из произведений художественной литературы, текстов СМИ, наблюдений над живой разговорной речью носителей украинского языка;
- продемонстрировать владение терминологическим аппаратом той или иной дисциплины;
- знать имена ученых, чьи теории рассматриваются в данном теоретическом курсе;
- продемонстрировать владение терминологическим аппаратом той или иной дисциплины.

Практическое задание по украинскому языку представляет собой приложение к билету с текстом на украинском языке, в котором экзаменуемый должен выполнить один из видов работы:

- произвести полный синтаксический анализ предложения;
- произвести фонетический анализ слова;
- произвести морфемный анализ слова;
- произвести словообразовательный анализ слова;
- произвести морфологический анализ слова.

Программа государственного экзамена по современному украинскому языку и методике его преподавания

Фонетика

Звуки мовлення і звуки мови. Поняття фонем. Основні функції фонем. Варіанти фонем. Нейтралізація фонем.

Голосні фонем, їх склад. Питання про кількість голосних фонем української мови в дослідженнях українських вчених. Диференційні ознаки голосних фонем. Система голосних фонем.

Приголосні фонем, їх склад. Питання про кількість приголосних фонем в українській мові. Диференційні ознаки приголосних фонем. Система приголосних фонем.

Видозміни приголосних фонем: асиміляція, спрощення, дисиміляція.

Чергування голосних фонем: <о>, <е> з фонетичним нулем; <о>, <е> з <і>; <е> з <о> після шиплячих та <й>.

Чергування приголосних фонем: <г>, <к>, <х> – <ж>, <ч>, <ш>; <г>, <к>, <х> – <з'>, <ц'>, <с'>; зубних з ясенними; однієї фонем з сполученням двох.

Склад як одиниця фонетики. Основні теорії складу (сонорна, експіраторна, м'язового напруження). Структура складу і його компоненти. Типи складів: прикриті, напівприкриті та неприкриті; відкриті, закриті та напівзакриті. Складоподіл в українській мові.

Словесний наголос, його функції. Місце наголосу в слові в українській мові. Рухомий і нерухомий наголос при словозміні і словотворенні.

Орфоепічні норми в системі голосних і приголосних. Кодифікація орфоепічних норм.

Орфографія. Розділи української орфографії. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, традиційний, диференційний.

Лексикологія

Лексичне значення слова. Структура лексичного значення: архісеми, диференційні семи, конотативні семи.

Полісемія слова. Семантична структура полісемічного слова. Ієрархія значень і типи полісемії в українській мові.

Метафора й метонімія як способи семантичної деривації. Види метафор. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Синекдоха як різновид метонімії.

Лексичні омоніми, їх типи. Відмежування лексичних омонімів від випадків відносної омонімії. Проблема розмежування омонімії й полісемії.

Лексичні синоніми. Абсолютна синонімія. Типи синонімів за характером відмінностей. Синонімічний ряд і його домінанта. Поняття про квазісиноніми. Словники синонімів.

Лексичні антоніми. Структурні й семантичні типи антонімів. Поняття про енантіосемію. Стилістичні прийоми, побудовані на антонімії. Словники антонімів.

Лексичні пласти української лексики за походженням. Питома українська лексика, її ознаки. Лексичні запозичення. Освоєння запозичених слів. Етимологічні словники. Словники іншомовних слів.

Стилістична диференціація лексики української мови. Стилістично нейтральна лексика. Розмовна лексика, її види. Книжна лексика, її види.

Динамічні потенції лексико-семантичної системи мови. Активна лексика. Застаріла лексика, її види. Неологізми, їх види. Оказіоналізми.

Фразеологізм як одиниця мови (визначення, ознаки). Питання про обсяг фразеології. Семантичні типи фразеологізмів. Системні відношення у сфері фразеології. Фразеологічні словники української мови.

Морфеміка. Словотвір. Морфологія

Способи словотвору і структурні класи слів.

Поняття морфеми. Історичний характер морфемної структури слова.

Морфологія як учення про граматичні форми слова і граматичні категорії.

Питання про частини мови та їх класифікацію в мовознавчій літературі.

Граматичні категорії іменника.

Відміни іменників та їх історичне формування.

Питання про місце числівників у системі частин мови.

Місце займенника в системі частин мови. Особливості граматичних категорій займенника.

Форми дієслова. Власне дієслівні граматичні категорії.

Питання про частиномовний статус службових слів.

Синтаксис

Типологія синтаксичних зв'язків.

Сучасна українська синтаксична класифікація.

Формально-граматичний аспект речення. Типологія головних членів речення.

Традиційне та нове вчення про другорядні члени речення.

Проблема односкладного речення в сучасній українській мові.

Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення. Семантична складність речення і формальне ускладнення простого речення.

Синтаксис складного речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення.

Поняття про складносурядне речення, його структура та місце в системі мови. Засоби організації складносурядних речень як цілісної структури.

Поняття про складнопідрядне речення. Етапи становлення та еволюція поглядів. Основні класифікації складнопідрядних речень в українській мові.

Текст. Граматичні категорії тексту. Текст, контекст і текстуалітет. Функції тексту.

Стилістика і культура мовлення

Стилістичні конотації. Загальна характеристика.

Функціонально-стильові та емоційно-експресивні значення фразеологічних одиниць.

Функціонально-стильові та емоційно-експресивні значення лексичних одиниць.

Стилістичні конотації словотвірних засобів.

Загальна характеристика стилів української мови.

Поняття норми, нормалізації, кодифікації. Пуризм.

Загальна характеристика комунікативних якостей мовлення.

Діалектологія

Основні напрямки діалектологічних досліджень (теоретичний, лінгвогеографічний, лексикографічний).

Діалектні групи і говори української мови. Характеристика найважливіших мовних ознак.

Українська діалектна лексика.

Методика викладання української мови

Типи уроків з української мови: класифікація і характеристика.

Уроки розвитку зв'язного мовлення: основні різновиди, структура.

Методи та прийоми навчання української мови: класифікація та характеристика.

Аудіювання та читання як рецептивні види мовленнєвої діяльності: загальна характеристика, класифікація, методика перевірки аудіативних умінь учнів.

Говоріння та письмо як продуктивні види мовленнєвої діяльності: загальна характеристика, класифікація, методика перевірки мовленнєвих умінь учнів.

Типологія мовних і мовленнєвих учнівських помилок.

Позакласна робота з української мови: форми, загальна характеристика.

Історична грамати́ка

Періодизація історії української мови. Джерела історичного вивчення української мови.

Фонетико-фонологічна система староукраїнської (давньоукраїнської, старокиївської) мови кінця IX століття. Основні зміни звукової системи в X – першій половині XI століття.

Занепад редукованих, його фонетичні і морфологічні наслідки.

Розвиток словотвірної системи української мови.

Історія українського вокалізму.

Історія українського

консонантизму. Історія

іменникового відмінювання. Історія

займенників.

Історія прикметників.

Формування числівників як частини мови.

Класифікація дієслів. Історія видо-часової системи.

Розвиток синтаксичного ладу.

Діалектне членування мови періоду Київської Русі.
Сучасні українські діалекти.
Утворення української, російської та білоруської мов.

3.12 ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКЗАМЕН ПО ИСТОРИИ УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ И МЕТОДИКЕ ЕЁ ПРЕПОДАВАНИЯ

Государственный экзамен по истории украинской литературы и методике её преподавания бакалавра является квалификационным и предназначен для определения теоретической и практической подготовленности выпускника к выполнению профессиональных задач, установленных ГОС ВПО бакалавриата по направлению подготовки 45.03.01. Филология

Форма проведения – устный ответ на вопросы билета. Экзамен (ответы студентов и беседа с экзаменуемыми) проводится на украинском языке.

Экзаменационные билеты государственного экзамена по истории украинской литературы и методике её преподавания по направлению подготовки 45.03.01 Филология, профилю «Украинский язык и литература» включают два теоретических вопроса; практическое задание по истории украинской литературы.

Процесс изучения дисциплины направлен на формирование элементов следующих компетенций в соответствии с ГОС ВПО по данному направлению подготовки (профилю):

а) общекультурных (ОК): (ОК-1); (ОК-2); (ОК-3); (ОК-6); (ОК- 7); (ОК-8); (ОК-11); (ОК-12);

б) общепрофессиональных (ОПК): (ОПК-1); (ОПК-2); (ОПК-3); (ОПК-4);

в) профессиональных (ПК): (ПК-5); (ПК-6); (ПК-7); (ПК-8); (ПК-9); (ПК-10); (ПК-11).

Выпускники должны:

- дать анализ проблематики литературного произведения, сопоставить возможные точки зрения, сделать собственные выводы;
- продемонстрировать владение терминологическим аппаратом той или иной дисциплины;
- знать имена ученых, чьи теории рассматриваются в данном теоретическом курсе;
- изложить наиболее важные аспекты развития литературы и современного ее состояния;
- теоретические положения проиллюстрировать примерами из произведений классиков, современных авторов и литературно-критических работ.

Программа государственного экзамена по истории украинской литературы и методике её преподавания

Усна народна творчість

Поняття «фольклор»: походження, значення,
співвідношення

з синонімічними термінами.

Специфіка фольклору в порівнянні з художньою літературою.

Класифікація фольклорних жанрів.

Наукові школи фольклористики XIX і XX ст. Походження та історичний розвиток фольклору. Поняття про міф та його тематичні цикли.

Специфіка народної прози. Жанрова система фольклорної прози: казкова і неказкова. Проблема визначення казки, її жанрові домінанти. Класифікація казок.

Легенди і перекази як жанри неказкової фольклорної прози, відмінність від жанру казки. Історико-хронологічні цикли переказів.

Народні оповідання. Бувальщини. Небилиці. Анекдоти.

Основні проблеми пареміографії та пареміології. Жанрові різновиди паремій.

Пісенний епос: билини, думи, історичні пісні. Класифікація дум, особливості композиції і мови.

Побутування українських народних балад.

Родинно-побутові пісні. Цикли родинно-побутової лірики. Жанровий склад соціально-побутових пісень.

Особливості календарно-обрядової поезії. Поняття про обряд (ритуал), звичай, свято, обрядовість.

Еволюція жанру весільної драми. Символіка весільних пісень. Народні пісні літературного походження. Романси.

Жанровий склад дитячого фольклору.

Давня українська література

Середньовіччя як культурно-історична епоха: періодизація, суспільно-історичний контекст.

Жанрова система літератури Середньовіччя. Біблія і українська література.

Апокрифи, історія їх рецепції.

Загальна характеристика перекладної літератури. Оригінальна література. Агіографічна література. Житійна література. Образи святих мучеників Бориса і Гліба у «Сказанні...».

Літописання. «Повість врем'яних літ». «Повчання Володимира Мономаха»: сюжетно-композиційні та художньо-стилістичні особливості.

Ораторсько-проповідницька проза. «Слово про Закон і Благодать» Іларіона як відображення духовних проблем інтелектуального життя Русі.

Історія видання та вивчення «Слова о полку Ігоревім».

«Києво-Печерський патерик»: мотив чуда як поєднання християнської духовності та соціальної вдосконаленості. Джерела, жанрова своєрідність.

Ідейно-тематичні особливості творчості представників епохи Ренесансу. Ренесансні мотиви творчості Ю. Дрогобича. Поема «Роксоланія» Ф. Кльоновича: образна система. Легенди і перекази у структурі поеми.

Передумови виникнення полемічної літератури. Художні особливості, представники. Мотив плачу і персоніфікація образу православної церкви у «Треносі» М. Смотрицького.

Послання І. Вишенського «Викриття диявола світодержця»: трансформація біблійної притчі, специфіка автобіографізму.

Бароко як художній стиль, система світогляду, культурно-історична епоха та літературний напрям. Хронологічні межі українського літературного бароко. Сучасна періодизація епохи.

Поезія Бароко: жанрова специфіка, тематичне спрямування (релігійна, філософська, метафізична). Синтетичний характер збірки К. Транквіліона-Ставровецького «Перло многоцінне». Метафізичні образи у поезії.

І. Величковський як майстер барокової епіграми. Фігурні вірші.

Жанрова специфіка збірки поезій К. Зіновієва «Вірші». Структура та основні мотиви збірки.

Передумови становлення барокової драми. Жанрові різновиди (декламації та діалоги, шкільна, літургійна, житійна, історична драма, містерії, міраклі, мораліте, інтермедії).

Реформування барокової драми Ф. Прокоповичем. Втілення античних принципів драми. Літописна основа та її інтерпретація у трагедокомедії «Володимир».

Поетична збірка Г. Сковороди «Сад божественних пісень»: структура, жанрово-тематичне розмаїття. Образ світу й мотиви шукання істинного щастя в поезії Г. Сковороди. Втілення філософських поглядів Г. Сковороди в байках (зб.

«Байки харківські»). Композиція творів. Джерела сюжетів байок. Вплив античної і вітчизняної традицій. Алегоризм персонажів. Висвітлення педагогічних поглядів у притчах «Вдячний Еродій» та «Убогий Жайворонок».

Історія української літератури першої половини XIX ст.

Історико-культурні передумови становлення нової української літератури. Особливості суспільно-історичного контексту. Культурно-освітні центри. Періодичні видання. Основні напрями (стилі), стильові течії на етапі становлення української літератури.

Творчість І. Котляревського. Поема «Енеїда»: історія написання, видання. Характер сміху. «Наталка Полтавка»: жанр, характер конфлікту, система образів-персонажів.

Жанр байки в українському літературному процесі першої половини XIX ст. Байкарська спадщина П. Гулака-Артемовського. Проблематика, жанрово-стильова своєрідність байок Є. Гребінки.

Прозова творчість Г. Квітки-Основ'яненка («Маруся», «Сердешна Оксана», «Конотопська відьма»): жанр, проблематика, своєрідність стилю.

Романтизм – визначне художнє явище нової української літератури. Естетичні принципи романтизму. Жанрова система українського романтизму. Творчість представників Харківської школи романтиків.

Роль М. Костомарова у формуванні напрямку романтизму: жанрово-стильова специфіка поезії збірок «Українські балади», «Вітка». Драматургія М. Костомарова («Сава Чалий»).

Роль Т. Шевченка в українському літературному процесі XIX ст. Ідейно-тематичне, жанрове, стильове розмаїття його творчої спадщини – поезія, драматургія, проза. Балади «Причинна», «Тополя», «Утоплена»: синтез фольклору і романтичних художніх принципів. Особливості художнього трактування теми жіночої долі у поемі «Катерина». Художня

інтерпретація мотиву покликання митця. Поема «Єретик» в ракурсі художнього освоєння подій чеської історії. Еволюція теми жіночої долі, образ матері у поемі «Наймичка». Цикл поезій «В казематі» як художня цілісність. Специфіка інтимної лірики. Російськомовна проза: «Художник», «Музикант».

Мала проза П. Куліша («Орися», «Гордовита пара», «Дівоче серце») в ракурсі романтизму. Своєрідність поетики роману «Чорна рада».

Історія української літератури другої половини XIX ст.

Співіснування в літературі різних напрямів і стилів. Розвиток літературно-естетичної думки, становлення української професійної критики др. п. XIX ст.

Романтичні тенденції у творчості Марка Вовчка. Збірки творів «Народні оповідання» і «Рассказы из народного русского быта»: спільність проблематики, особливості стилю. Гуманістична спрямованість творів «Інститутка» та «Ігрушечка».

Лірика Л. Глібова: мотиви й образи, елегійно-романсовий характер, спорідненість з народним мелосом. Своєрідність байок Л. Глібова, зв'язок із байками І. Крилова.

Авторська інтерпретація «мандрівного» сюжету в повісті О. Стороженка

«Марко Проклятий». Жанрові особливості, мелодраматичні мотиви.

Об'єктивно-ліричний характер повісткування у прозі І. Нечуя-Левицького.

Тема села в ранній прозі. Соціально-побутова повість «Кайдашева сім'я».

Соціально-психологічний твір Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: джерела, проблематика, сюжет.

Жанрова різноманітність творчості Б. Грінченка. Повість «Сонячний промінь», оповідання про життя шахтарів («Батько і дочка», «Серед чужих людей»).

Створення українського професійного театру. Реалізм драм М. Старицького

«Ой, не ходи, Грицю...». Комедії І. Карпенка-Карого «Сто тисяч», «Хазяїн,

«Мартин Боруля»: образи, своєрідність конфлікту, особливості гумору.

Збірки «З вершин і низин», «Зів'яле листя» І. Франка: мотиви лірики, жанрова різноманітність, новизна. Поеми І. Франка: історична «Іван Вишенський», філософські «Смерть Каїна», «Мойсей».

Проза І. Франка. Психологізм роману «Перехресні стежки» (роль снів, видінь, марень у сюжетотворенні). Об'єктивний аналіз соціальних проблем в автобіографічному оповіданні «На дні». Позитивна програма служіння інтелігенції народу: роман «Лель і Полель». Твори про дітей і школу («Грицева шкільна наука», «Малий Мирон», «Олівець» та ін.).

Історія української літератури межі століть (XIX – XX ст.)

Модернізм в українській літературі: передумови виникнення, філософське підґрунтя, типологічні та національні ознаки. Проблема дефініції поняття. Етапи розвитку.

Стильові домінанти в європейському й українському модернізмі. Поняття синкретизму.

«Молодомузівські» мотиви в поезії В. Пачовського і П. Карманського.

Естетичні погляди Лесі Українки. Збірки «На крилах пісень», «Думи і мрії», «Відгуки», їх жанрово-тематичний діапазон. Біблійні мотиви й образи у віршах. Стильові ознаки лірики.

Новаторство драматургії Лесі Українки. Неоромантичні тенденції у творах.

Трагізм образу пророчиці у драматичній поемі «Кассандра».

«Лісова пісня» Лесі Українки: жанр, «модель» взаємин людини і природи, художня інтерпретація історії кохання.

Своєрідність інтерпретації «світового сюжету» у драмі Лесі Українки «Камінний господар».

Мотиви лірики, традиційність тропів, символіка, мелодійність віршів О. Олеса. Філософське осмислення загальнолюдських проблем буття.

Художня своєрідність поезії М. Вороного: урбаністичні й інтимні мотиви.

Проблема історичної пам'яті (поема «Євшан-зілля»).

Риси імпресіоністичної образності в новелістиці М. Коцюбинського («Цвіт яблуні», «На камені», «Intermezzo»). Повість «Тіні забутих предків»: проблематика, стиль, система образів.

Тема емансипації жінки у творчості О. Кобилянської. Проблема злочину й кари в повісті «Земля», психологічна мотивація вчинків героїв, структура твору, роль пейзажів, портретних характеристик, художніх деталей. Фольклорні джерела повісті «У неділю рано зілля копала...», трагізм зображеної ситуації. Новелістика письменниці.

Художня картина світу у новелах В. Стефаника «Новина», «Камінний хрест». Категорії драматичного і трагічного, своєрідність епічної розповіді, психологізм як засіб характеротворення.

Збірка В. Винниченка «Краса і сила»: проблематика, система образів, своєрідність стилю. Особливості драматургії («Чорна пантера, білий ведмідь»).

Історія української літератури ХХ ст.

Становлення раннього українського літературного модернізму.

Жанри.

Стилї. Представники. Роль літературної критики.

Періодизація української новітньої літератури. Літературний процес 1920-х- 30-х років. Українська поезія раннього модернізму.

«Сонячні кларнети» П. Тичини: образний синкретизм як основа авторського стилю.

Український

літературний

авангард.

Футуризм. Лірика футуристів (М. Семенко, Гео Шкурупій, М. Бажан та ін.).

М. Зеров як представник неокласицизму в українській ліриці 1920-х років. Творчість В. Сосюри 1920-х років. Ліро-епіка: тематика, проблематика; інтертекстуальність. Роман «Третя Рота».

Творчість М. Хвильового в контексті українського літературного модернізму.

Сатира письменника. Романний синтез Ю. Яновського («Майстер корабля»). Неоромантична концепція героя.

Психологічна проза В. Підмогильного. Новелістика письменника: проблематика. Роман «Місто».

Гумор і сатира. Творчість Остапа Вишні.

Кінематографічний літературний доробок О. Довженка: літературні сценарії, кіноповіді.

Українська поезія 1960-80-х рр. Лірика та ліро-епос В. Симоненка, М. Вінграновського, Л. Костенко, І. Жиленко.

Специфіка творчої манери О. Гончара-прозаїка: планетарність художнього мислення, синтез романтики і реалізму, ліричності і публіцистичності. Художня рецепція новелістики О. Гончара («За мить щастя», «Соняшники» та ін.). Проблематика роману «Собор».

Історична епіка П. Загребельного («Диво», «Роксолана»), індивідуальний стиль письменника. Історична основа і художній вимисел у романі «Диво» П. Загребельного. Жанрово-композиційні особливості, образна система твору.

Драматизм людської душі, наративне письмо малої прози Г. Тютюнника («Зав'язь», «Дивак» та ін.). «Три зозулі з поклоном» – новела шекспірівської глибини й трагізму. Розкриття колізій ініціації як змужніння дитячої душі у трагічній ситуації війни («Климко», «Вогник далеко в степу»).

«Химерна проза» як естетичний феномен: представники, різновиди, проблема фольклоризму і «котляревщини». Тематична і стильова розмаїтість прози Є. Гуцала: від лірико-романтичної новели до «химерного роману».

Філософія добра і зла у творах Є. Гуцала для дітей («Ворона з Лісабона...»,

«Зайці в полі варять борщ», «Сім'я дикої качки»).

Сповідальність, камерність, інтимність, філософічність лірики І. Жиленко («Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна», «Соло на сольфі», «Дівчинка на кулі»).

Діалог епох: українське бароко і постмодернізм («Екзотичні птахи і рослини» Ю. Андруховича).

Методика викладання української літератури в школі

Література як вид мистецтва і як шкільний предмет. Методика навчання літератури як наука. Методи наукового дослідження. Характеристика основних етапів розвитку методики навчання української літератури.

Методи викладання літератури в школі. Поняття про методи і прийоми викладання. Необхідність врахування вікових особливостей школярів і специфіки літератури. Удосконалення форм самостійної роботи. Семінарські заняття з літератури в старших класах. Основні методи стимулювання і мотивації навчання, методи контролю і самоконтролю ефективності навчання.

Основні етапи вивчення художнього твору. Проблема визначення шляхів аналізу художніх творів у сучасній методичній літературі. Єдність наукових літературознавчих та педагогічних (шкільних) прийомів аналізу.

Специфіка вивчення у школі творів різних жанрів. Аналіз епічних творів. Особливості їх сприймання учнями різного віку. Специфіка вивчення ліричних творів. Особливості аналізу драматичних творів. Роль виразного читання.

Розвиток усного і писемного мовлення учнів у процесі шкільного вивчення літератури. Принцип формування мовної культури школярів. Розвиток усного мовлення учнів. Основні види усних і письмових робіт з літератури, передбачених шкільною програмою.

Наочність як один з важливих принципів навчання. Види наочності. Роль позакласної роботи в літературно-естетичному розвитку школярів, різні її організаційні форми.

3.13. ОБРАЗЦЫ ЭКЗАМЕНАЦИОННЫХ БИЛЕТОВ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«ДОНЕЦКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

Факультет филологический

Государственный экзамен по	<u>украинскому</u> <u>языку</u> <u>и</u> <u>методике его преподавания</u>
Образовательная программа	<u>бакалавриат</u>
Форма обучения	<u>очная / заочная</u>
Направление подготовки	<u>45.04.01 Филология</u> <u>Украинский язык и литература</u>

БИЛЕТ № 2

1. Фразеологізм як одиниця мови: визначення, ознаки.
2. Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах Ліни Костенко «Маруся Чурай».
3. Розв'яжіть комунікативну ситуацію з теми «Любов до рідного краю»:
 - Як ви думаєте, що найпотрібніше для щастя народу?
 - Чи знаєте ви людей, які віддали своє життя за щастя рідного краю?*Розкажіть про них.*

Председатель Приемной комиссии

С.В. Беспалова

Председатель экзаменационной комиссии

И.А. Ярошевич

3.14. КРИТЕРИИ ОЦЕНИВАНИЯ

Критерии оценивания экзамена

<i>Номер задания</i>	<i>Количество баллов</i>
1	30
2	30
3	40
Всего	100 баллов

Шкала соответствия баллов национальной шкале

Оценка по шкале ECTS	Оценка по 100-балльной шкале	Оценка по государственной шкале (экзамен, дифференцированный зачет)	Оценка по государственной шкале (зачет)
A	90-100	5 (отлично)	зачтено
B	80-89	4 (хорошо)	зачтено
C	75-79	4 (хорошо)	зачтено
D	70-74	3 (удовлетворительно)	зачтено
E	60-69	3 (удовлетворительно)	зачтено
FX	35-59	2 (неудовлетворительно) с возможностью повторной сдачи	не зачтено
F	0-34	2 (неудовлетворительно) с возможностью повторной сдачи при условии обязательного набора дополнительных баллов	не зачтено

4. МАТЕРИАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКЗАМЕНОВ И ЗАЩИТ ДИПЛОМНЫХ РАБОТ

Процесс проведения экзаменов и защит дипломных работ предполагает использование следующего материально-технического обеспечения: учебная аудитория для проведения экзамена (ауд. № 227, г. Донецк, ул. Университетская, д. 24). Аудитория укомплектована учебной мебелью на 40 посадочных мест и ПК в количестве 1 шт., мультимедийным проектором, меловой доской.

5. РЕКОМЕНДОВАННАЯ ЛИТЕРАТУРА

Государственный экзамен по современному украинскому языку и методике его преподавания;

№ п/п	Наименование	Кол-во экземпляров в библиотеке ДонНУ	Наличие электронной версии в ЭБС
<i>Основная литература</i>			
1.	Авксентьев Л. Г. Сучасна українська мова: фразеологія / Л.Г.Авксентьев. – Харків: Вища школа, 1983. – 137 с.	1	
2.	Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – 232 с.	1	
3.	Бевзенко С. П. Українська діалектологія: Збірник вправ і завдань / С.П. Бевзенко. – К.: Вища школа, 1980. – 246 с.	1	
4.	Безпояско О. К. Граматика української мови / О.К. Безпояско, К.Г.Городенська. – К.: Либідь, 1993. – 336 с.	1	
5.	Беляев О. М. Методика вивчення української мови в школі / О.М. Беляев, В.Я. Мельничайко, М.І. Пентилюк, Г.Р. Передрій, Л.П. Рожило. – К.: Радянська школа, 1987. – 246 с.	1	
6.	Вихованець І. Р. Частини мови у семантико-граматичному аспекті / І.Р. Вихованець. – К.: Наук. думка, 1988. – 256 с.	1	
7.	Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови / І.Р.Вихованець, К.Г. Городенська. – К.: Пульсари, 2004. – 398 с.	1	

8.	Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови / М.А. Жовтобрюх, Б.М. Кулик. – К.: Вища школа, 1972.	1	+
<i>Дополнительная литература</i>			
9.	Загнітко А. П. Теоретична грамати́ка української мови: Синтаксис : Монографія / А.П. Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 662 с.	1	
10.	Залеський А. М. Вокалізм південно-західних говорів української мови / А.М. Залеський. – К.: Наук. думка, 1973. – 156 с.	1	
11.	Іваницька Н. Л. Двоскладне речення в українській мові / Н.Л.Іваницька. – К.: Вища шк., 1986. – 168 с.	1	
12.	Історія української мови: Морфологія / С.П. Бевзенко, А.П. Грищенко, Т.Б.Лукінова та ін. – К.: Наукова думка, 1978.	1	
13.	Історія української мови: Фонетика / М.А. Жовтобрюх, В.М. Русанівський, В.Г. Склярєнко. – К.: Наукова думка, 1979.	98	
14.	Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М.У. Каранська. – К.: Либідь. 1992. – 312 с.	1	
15.	Клименко Н. Ф. Основи морфеміки сучасної української мови / Н.Ф. Клименко. – К.: ІЗМН, 1998. – 182 с.	1	
16.	Олійник І. С. Методика викладання української мови в середній школі / І.С. Олійник, В.К. Іваненко, Л.П. Рожило, О.С. Скорик. – К.: Вища школа, 1989. – 308 с.	1	
17.	Пентиліук М. І. Сучасний урок української мови / М.І. Пентиліук, Т.Г. Окунович. – Харків: Основа, 2007. – 176 с	1	

*Государственный экзамен по истории украинской литературы и
методике её преподавания*

1. Грица С. Фольклор у просторі та часі. Вибрані статті / Софія Грица. – Тернопіль: Астон, 2000. – 228 с.
2. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму / Тамара Гундорова. – К.: Критика, 2009. – 447 с.
3. Єфремов С. Історія українського письменства / Сергій Єфремов. – К.: Femina, 1995. – 688 с.
4. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: монографія / Ніла Зборовська. – К.: Академвидав, 2006. – 504 с.
5. Зеров М. Нове українське письменство // Українське письменство / Микола Зеров. – К.: Основи, 2002. – 1273 с.
6. Історія української літератури XIX ст. (70-90 р.р.): у 2 кн.: підручник / О. Гнідан, С. Дем'янівська, С. Кіраль та ін. – К.: Вища школа, 2003.
7. Історія української літератури XIX ст.: підручник для студ. філол. спец.: у 3 х кн. / заг. ред. М. Яценка. – К.: Либідь, 1996.
8. Історія української літератури XIX ст.: у 2-х кн.: підручник / за ред. М. Жулинського. – К.: Либідь, 2005. – Кн. 1. – 652 с.
9. Історія української літератури XIX ст.: у 2-х кн.: підручник / за ред. М. Жулинського. – К.: Либідь, 2005. – Кн. 2. – 712 с.
10. Історія української літератури XIX ст.: у трьох книгах / за ред. М. Яценка / М. Яценко, О. Гончар, Б. Деркач та ін. – Книга перша. Перші десятиріччя XIX ст. – К.: Либідь, 1995. – 365 с.; Книга друга. 40-ві – 60-ті роки XIX ст. – К.: Либідь, 1996. – 384 с.
11. Історія української літератури XX століття: у 2 кн. / за ред. В. Г. Дончика. – К.: Наукова думка, 1998.
12. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. – К.: Либідь, 2006. – 496 с.
13. Історія української літературної критики та літературознавства. Хрестоматія: у 3 х кн. / упор. П. М. Федченко. – К.: Либідь, 1998.
14. Лановик М. Українська усна народна творчість / Мар'яна Лановик, Зоряна Лановик. – К.: Знання-Прес, 2001. – 591 с.
15. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія / Соломія Павличко. – К., 1999. – 448 с.
16. Руснак І. Український фольклор: навч. посібник / Ірина Руснак. – К.: Видавничий центр «Академія», 2010. – 304 с.
17. Сивокінь Г. У вимірах сприймання. Теоретичні проблеми художньої літератури, її історії та функції / Григорій Сивокінь. – К.: Фенікс, 2006.
18. Ситченко А. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу / Анатолій Ситченко. – К.: Ленвіт, 2004;

19. Сулима В. Біблія і українська література / Віра Сулима. – К.: «Освіта», 1998. – 400 с.

20. Токмань Г. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція / Ганна Токмань. – К.: Міленіум, 2002.

21. Українська література у портретах і довідках: Давня література – література XIX ст.: довідник / редкол. С. П. Денисюк, В. Г. Дончик, П. П. Кононенко та ін. – К.: Либідь, 2000. – 360 с.

22. Чижевський Д. Історія української літератури / Дмитро Чижевський. – К.: Академія, 2003. – 567 с.

23. Шевчук В. О. Муза Роксоланська: Укр. л-ра XVI – XVIII століть: у 2 кн. – Кн. 2: Розвинене Бароко; Пізнє Бароко / Валерій Шевчук. – К.: Либідь, 2005. – 726 с.

24. Шевчук В. О. Муза Роксоланська: Укр. л-ра XVI-XVIII століть: у 2 кн. – Кн.1: Ренесанс; Раннє Бароко / Валерій Шевчук. – К.: Либідь, 2004. – 398 с.

25. Ярошевич І. А. Усна народна творчість: Темаріум практичних занять та методичні рекомендації з курсу / Ірина Ярошевич. – Донецьк: ДонНУ, 2013. – 64 с.

6. ИНФОРМАЦИОННЫЕ РЕСУРСЫ

1. (Електронний каталог ДонНУ <http://library.donnu.ru/catalog/>)
2. Електронний архів ДонНУ <http://repo.donnu.ru:8080/jspui/>
3. Научная электронная библиотека eLIBRARY.RU <https://elibrary.ru/defaultx.asp>
4. Електронная библиотека диссертаций РГБ <https://dvs.rsl.ru/>
5. Електронно-библиотечная система «ЭБС ЮРАЙТ» <https://www.biblio-online.ru/>
6. ЭБС «Университетская библиотека онлайн» http://biblioclub.ru/index.php?page=book_blocks&v
7. ЭБС Znanium.com <http://znanium.com/>
8. Електронно-библиотечная система ibooks.ru (Айбукс-ру) <https://ibooks.ru/>
9. Научная электронная библиотека «Киберленинка» <https://cyberleninka.ru/>
10. Национальный корпус русского языка <http://www.ruscorpora.ru/new/index.html>
11. Google Books Ngram Viewer <https://books.google.com/ngrams>

7. ПРОГРАММНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ

1. Windows 7 PRO (корпоративная лицензия ДОННУ № 46484614);
2. Microsoft Office (корпоративная лицензия ДОННУ лицензия № 46472919);
3. Microsoft Visual Studio (лицензия программы DreamSpark для высших учебных заведений);
4. Лицензии GPL, Apache, BSD для свободного программного обеспечения: FreeLab, Scilab, R Studio, Python, Eclipse, Free Pascal, Tries Mode, Prolog, Антивирус Касперского, Linux Fedora, Libre Office, Adobe Acrobat Reader, xPDF, Blender, КОМПАС-3D LT, Paint.NET, Gimp.

И.о. зав. кафедрой славянской филологии
и прикладной лингвистики

И.А. Кудрейко